

УДК-331
ББК-65.9(5т)24
Н 44

**ТАКМИЛИ ҶАРАЁНИ ИДОРАКУНИИ
ИҚТИДОРИ МЕҲНАТИИ ВИЛОЯТИ
СУҒД ДАР БОЗОРИ МЕҲНАТ**

Негматов Шукруллохон Лутфуллоевич - унвонҷӯи кафедраи идоракунии иқтисодиёт ва маркетинг МДТ «ДДХ ба номи акад. Б.Гафуров»;

**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОЦЕССА
УПРАВЛЕНИЯ ТРУДОВОЙ СИЛОЙ
СОГДИЙСКОЙ ОБЛАСТИ НА РЫНКЕ
ТРУДА**

Негматов Шукруллохон Лутфуллоевич - соискатель кафедры управления экономикой и маркетинга ГОУ «ХГУ им. акад. Б.Гафурова»;

**IMPROVEMENT OF THE PROCESS OF
MANAGEMENT WITH LABOUR FORCE
OF SUGHD REGION IN THE LABOUR
MARKET**

Negmatov Shukrullokhon Lutfulloevich - applicant the department of economic management and marketing under the SEI «KhSU named after acad. B.Gafurov»;

Вожаҳои калидӣ: бозори меҳнатӣ, идоракунии, иқтисодии меҳнатӣ, низом, институтҳо, сохти шумораи аҳоли, машғули аҳоли ва бекорон

Дар мақолаи мазкур идоракунии иқтисодии меҳнатӣ дар бозори меҳнати вилояти Суғд амалӣ таҳлил карда мешавад. Рушди бозори меҳнат дар вилояти Суғд вобаста ба фаъолияти низоми муассисаҳо, мақомотҳо ва ташилотҳо асос меёбад, ки тамоюли ҳаракат, ҳосият ва хусусиятҳои иқтисодии меҳнатиро пешакӣ муайян мекунанд. Қувваи кори захиравии минтақа, барзиёдии пешниҳоди иқтисодии меҳнатӣ ва талабот ба он ба рушди бозори меҳнати вилояти Суғд таъсир мерасонад. Иштирокчиёни асосии вазъи кунунии бозори меҳнат дар минтақа инҳоянд: - мақомоти давлатӣ, - марказҳои шугли аҳоли; - шубҳаҳои кадрҳои корхонаҳо, ташилотҳо, фондҳо; - маълумот дар бораи пешниҳоди қувваи кори ва ҷойҳо; - маълумоти оморӣ мебошад.

Ключевые слова: рынок труда, управление, рабочая сила, система, институты, структура населения, занятость и безработица населения.

В данной статье рассматривается вопрос управления рабочей силой Согдийской области на рынке труда. Развитие рынка труда Согдийской области базируется на системе деятельности учреждений, органов власти и организаций, предопределяющих тенденции движения, характеристики и характер рабочей силы. Зарезервированная рабочая сила региона, избыточное предложение рабочей силы и спрос на нее влияют на развитие рынка труда Согдийской области. Основными участниками современного состояния рынка труда в регионе являются: органы государственной власти, центры занятости населения; отделы кадров предприятий, организаций, фондов; сведения о труде и местах дополняются и статистическими сведениями.

Key words: labour market, management, labour force, system, institutions, population structure, employment and unemployment of population.

The given article dwells on the issue concerned with management with labour force of Sughd region in the labour market. Labour market development in Sughd region is based on the system of institutions activities, authorities and organizations that predetermine trends movement, labour force characteristics and nature. The reserved labour force of the region excess supply of labour and demand for it affect the labour market development in Sughd region. The main participants in the current state of labour market in the region are: public authorities, employment centers; personnel departments of enterprises, organizations, funds; information on labour and places supplement and statistical information.

Идоракунии иқтидори меҳнатӣ дар бозори меҳнати вилояти Суғд амалӣ карда мешавад. Рушди бозори меҳнат дар вилояти Суғд вобаста ба фаъолияти низоми муассисаҳо, мақомотҳо ва ташкилотҳо асос меёбад, ки тамоюли ҳаракат, ҳосият ва хусусиятҳои иқтидори меҳнатиро пешакӣ муайян мекунад.

Қобили зикр аст, ки қувваи кории захиравии минтақа, барзиёдии пешниҳоди иқтидори меҳнатӣ ва талабот ба он ба рушди бозори меҳнати вилояти Суғд таъсир мерасонад. Иштирокчиёни асосии вазъи кунунии бозори меҳнат дар минтақа инҳоянд:

- мақомоти давлатӣ,
- марказҳои шуғли аҳоли;
- шуъбаҳои кадрҳои корхонаҳо, ташкилотҳо, фондҳо;
- маълумот дар бораи пешниҳоди қувваи корӣ ва ҷойҳо;
- маълумоти оморӣ.

Аз ин рӯ, дар шароити иқтисоди бозорӣ иқтидори меҳнат тавассути бозори меҳнат идора карда мешавад. Дар натиҷа, масъалаҳои идоракунии раванди тақсимот ва азнавтақсимкунии иқтидори меҳнатӣ дар доираи сиёсати давлатии шуғли аҳоли ва сиёсати рушди бозори меҳнат ҳал карда мешаванд.

Самаранокии ҳамкориҳои унсурҳои бозори меҳнатро сиёсати давлатии рушди бозори меҳнат таъмин менамояд. Вазифаҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи рушди бозори меҳнат дар минтақа:

- баланд бардоштани чандирнокии бозори меҳнат ва ҳавасмандгардониҳои хоҳиши шуғли ғайриқонунӣ;

- беҳтар намудани сифати қувваи корӣ ва баланд бардоштани сафарбаркунии касбии он дар асоси ислоҳоти низоми таҳсилоти касбии ҳамаи сатҳҳо, муайянкунии афзалиятҳои давлатӣ барои рушди иқтисодиёт;

- рушди институтҳои бозори меҳнат, афзоиши шуғл ва самаранокии истифодаи меҳнат, аз ҷумла тавассути баланд бардоштани сафарбаркунии ҳудудии иқтидори меҳнатӣ;

- муҳайё намудани чунин шароити меҳнат, ки қобилияти меҳнати кормандро дар давоми тамоми фаъолияти касбиаш нигоҳ медорад;

- фароҳам овардани шароит барои ҷалби қувваи кории хориҷӣ ба назардошти талаботи дурнамои иқтисодиёт ба иқтидори меҳнатӣ ва дар асоси принсипи истифодаи афзалиятнокии кадрҳои миллӣ.

Бояд зикр намуд, ки бо назардошти барзиёдии меҳнат дар иқтисоди вилояти Суғд бозори меҳнатро давлат танзим мекунад ва ин ногузир аст. Аммо, асос бояд ба принсипи бозор така намояд: талабот пешниҳоди иқтидори меҳнати (зиёдшавии шумораи аҳоли)-и минтақаро муайян мекунад.

Ҳамин тариқ, тибқи маълумоти расмӣ то 1-уми январи соли 2020-ум шумораи умумии аҳолии вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон - 2705,4 ҳазор нафарро ташкил дод, ки аз ин шумора, шуғли аҳоли - 15,5% ё 421,5 ҳазор нафарро ташкил медиҳад.

Дар баробари ин, бекорони расман эътирофшуда - 8940 нафарро ташкил медиҳанд. Мутаносибан, сатҳи бекорӣ нисбат ба аҳолии бо кор таъминшуда - 0,021% ва ба шумораи умумии аҳоли - 0,003%-ро ташкил медиҳад¹.

Соҳтори шумораи аҳоли, машғули аҳоли ва бекорӣ ба рушди бозори меҳнат таъсир мерасонанд.

Шумораи бекорон нисбат ба шумораи аҳолии шуғл дар 2 субъект (ноҳияҳои Айнӣ, К.Мастҷох) камтар аз 0,01% ва дар 14 субъекти вилояти Суғд ба ҳисоби миёна камтар аз 0,05% ва танҳо дар 2 субъект (ш.Бӯстон ва ш.Истаравшан) зиёда аз 0,05%-ро ташкил медиҳанд.

¹ Ҳисоби муаллиф дар асоси: Солномаи омили вилояти Суғд. Саридораи Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилояти Суғд. - 2020. - С.25, 75, 81-84.

Агар ҳиссаи бекоронро аз рӯи шумораи умумии аҳоли таҳлил кунем, пас танҳо дар шаҳри Бӯстон 0,01% ва дар 17 субъектҳои боқимонда камтар аз 0,01%-ро ташкил медиҳанд.

Дар маҷмӯъ, дар вилояти Суғд миқдори бекорон 0,021%-и аҳолии бо кор таъмин ва 0,003%-и шумораи умумии аҳолии минтақаро ташкил медиҳад. Ҳарчанд, нисбат ба Ҷазираи Нишондиҳандаи нисбӣ аст ва ин 8940 нафарро ташкил медиҳад, ки бозори меҳнатаро пурра қарда, боиси номутаносибии бозори меҳнат мегардад.

Ин нишондодҳо ба инкишофи бозори меҳнат дар минтақа ва ҷумҳурии таъсир мерасонанд. Танзими бозори меҳнат дар минтақаи доройи зиёдатии меҳнат, ба монанди вилояти Суғд бояд дар 3 шакл баррасӣ қарда шавад:

- мувозинати рақобат байни фурушандагон ва харидорони қувваи корӣ;
- инҳисорӣ дар бозори меҳнат (корфармо монополист аст);
- монополия дар бозори меҳнат (қорманд аз сабаби кам будани шумора, нисбат ба корфармо бартарият дорад).

Рушди бозори меҳнат дар минтақа бо механизми мувофиқ сурат мегирад. Таҳлили механизми фаъолияти бозори меҳнат дар зер оварда шудааст.

- асбобҳои истифодашаванда;
- вазъи бозори меҳнат;
- таносуби талабот ва пешниҳод аз рӯи сатҳи маълумот;
- талабот ва пешниҳод дар бозори меҳнат;
- таъсири омилҳои эндогенӣ ва экзогенӣ ба бозори меҳнат;
- тадбирҳои, ки ба таъмини мувозинат дар бозори меҳнат нигаронида шудаанд ва ғайра.

Рушди бозори меҳнати минтақа ва ислоҳоти он бори дигар собит намуд, ки ҳисобу китоби нодуруст дар соҳаи шуғли аҳоли метавонад ба ҷомеа зарари иҷтимоӣ иқтисодӣ расонад ва оқибатҳои муайяни манфиро ба вучуд оварад.

Самаранокии инкишофи бозори меҳнати минтақа дар шароити захиравии меҳнат, аз баланд бардоштани сатҳи машғули аҳоли ва қоҳишҳои миқдори бекорон иборат аст.

Чунин вазъ дар бозори меҳнати вилояти Суғд ба шарофати даҳолати минтақа ва давлат ба миён меояд, ки беғаразона аст.

Муносибатҳои вусъатёфтаи бозорӣ аз таҷрибаи кишварҳои шаҳодат медиҳад, ки дар он давлат ба қоҳиш додани бекорӣ ва баланд бардоштани сатҳи шуғли аҳоли таъсири назаррас дорад.

Муҳимияти рушди бозори меҳнати минтақа дар шароити зиёдатии қувваи корӣ, махсусан дар шароити бӯҳрони иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон меафзояд, ки дар он сатҳи расмии бекорӣ 2,1%-ро ташкил медиҳад (шумораи бекорони ба қайд гирифташуда ба ҳисоби Ҷазираи аҳолии аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол) ва паст будани сатҳи зиндагии бекорон ин падида ба мушкилоти ниҳоят дардовар табдил медиҳад.

Дар ҳамин ҳол, масъалаҳои истифодаи танзими давлатӣ дар ташаккул ва рушди бозори меҳнат дар шароити зиёдатии меҳнат, аз нигоҳи равишҳои концептуалӣ бо баҳсҳо дар бораи шакл, дараҷа ва миқёси даҳолати давлат ба иқтисодӣ мураккаб шудаанд.

Аз ин рӯ, дар байни олимони-иқтисоддонҳо ба таври қуллӣ фикру ақидаҳои хеле мунталиф ба вучуд омадаанд. Мо бидуни тафсилот қайд мекунем, ки маҳдудияти мутлақи даҳолати давлат ба танзими бозори меҳнат, ки ҳавфи бесарусомонӣ ва анархия, вайрон қардани принципҳои бозорро дар бозори меҳнат дорад.

Давлат, ба андешаи мо, “қоидаҳои бозӣ”-ро дар ҳолати зарурӣ эҷод мекунад, бояд бевосита ё бавосита дар ташаккул ва рушди бозори меҳнати вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон бидуни вайрон қардани принципҳои бозорӣ ва мувозинатии бозорӣ баҳусус бо назардошти зиёдатии меҳнати он иштирок намояд.

Вале бояд гуфт, ки ҳамаи ин лаҳзаҳои мусбати инкишофи бозори меҳнат асосҳои бариловадоранд, ки асосан ба ҳамкориҳои мутақобилаи сохторҳои бозор бо сохторҳои давлатӣ алоқаманданд. Давлат дар рушди иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ҳар як кишвар ҳамеша нақши асосӣ дошт. Инро аз он шаҳодат медиҳад, ки дар ҷараёни ҳамкориҳои мутақобилаи субъектҳои бозор ва давлат, дар ташаккул ва инкишофи бозори меҳнат дар шароити бозори зиёдатии меҳнат охири як қатор вазифаҳои муҳимро иҷро менамояд. Ба онҳо мансубанд:

- таъмини амнияти дохилӣ ва берунӣ иштирокдорони бозор;
- таъмини қоидаҳои яхела ва баробари ҳаёти хоҷагидорӣ;
- кафолати иҷрои созишнома ва шартномаҳо;
- таъмини муҳити рақобат ва пешгирии зуҳури аломатҳои монополия.

Бояд гуфт, ки бозори меҳнат дар шароити меҳнати зиёдатӣ дар вилояти Суғд танҳо дар сурати мавҷуд будани муомилоти мӯътадилӣ пул ва заминаи қонунгузорӣ, ки фаъолияти иқтисодиро танзим менамояд, самаранок амал мекунад. Дар вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷуноне ки маълум аст, татбиқи ислоҳоти бозорӣ ва фаъолияти муносибатҳои бозорӣ бо шаклҳои гуногуни моликият дар шароити ҳаҷми зиёди муомилоти пулӣ ба роҳ монда шудааст.

Тибқи Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2019-ум, “дар натиҷаи татбиқи чорабиниҳои барнома дар солҳои 2018-2019 –ум пешбинӣ шуда буд:

- 302,3 ҳазор ҷойҳои нави корӣ таъсис ва барқарор карда мешаванд;
- 60,7 ҳазор нафар шахрвандони дар ҷустуҷӯи кор қарордошта, бо кор таъмин мегарданд;
- 33,1 ҳазор нафар бекорон ба касбомӯзӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзӣ аз рӯи касбҳои ҷавобгӯи талаботи бозори меҳнат ҷалб карда мешаванд”.

Дар шароити рушди бозори меҳнат дар минтақа ҳамкориҳои мутақобилаи бозор ва давлат сатҳи хеле баланди танзими бозори меҳнатро дар шароити зиёдатии қувваи корӣ пешбинӣ мекунад ва ин дар ояндаи наздик идома хоҳад ёфт.

Дар бораи самаранокии ҷунин танзим метавон гуфт, ки он на ҳамеша ба муваффақият ноил мешавад. Инро метавон аз амалкарди ҳукумати вилояти Суғд ва Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ибтидои солҳои 90-ум, вақте ки фаъолияти “бозори ваҳшӣ” ва асосҳои бозории хоҷагидорӣ, раванди хусусигардонии босуръати корхонаҳои давлатӣ арзёбӣ кард, ки он боиси рукуди истехсолот ва дар иқтисодиёт пайдо шудани бекорӣ давравӣ гардид. Дар натиҷа, номутаносибии бозори меҳнат дар шароити барзиёдии меҳнат тезу тунд шуда, равандҳои таваррум суръат гирифтанд. Ин равандҳо бо бесуботии сиёсӣ ва ҷанги шахрвандӣ алоқаманданд.

Аз ин рӯ, рушди бозори меҳнат дар вилояти Суғд татбиқи параметрҳои зерини қонунгузорию дар назар дорад:

- муқаррар намудани синну соли қобили меҳнат;
- муқаррар намудани меъёрҳои вақти корӣ ва режими категорияҳои алоҳидаи коргарон;
- муқаррар намудани синну соли нафақа;
- имтиёзҳо барои категорияи муайяни кормандон;
- чораҳои маҳдудкунанда (истифодаи меҳнати кӯдакон, наврасон, занони ҳомиладор, истифодаи қувваи кории хориҷӣ ва ғайра).

Рушди бозори меҳнати минтақавӣ бояд ҳатман афзалияти махсус дошта бошад ва дар раванди татбиқи стратегияи умумии иқтисодии кишвар ба назар гирифта шавад.

Дар асноди расмӣ ҳукумати вилояти Суғд ва Ҷумҳурии Тоҷикистон, борҳо зарурати таъмини сиёсати мутаваззини рушди бозори меҳнати минтақа дар шароити зиёдатии қувваи корӣ бо мақсади пешгирии бекорӣ оммавӣ ва ҷилавгирӣ аз озодшавии захираҳои меҳнатӣ дар раванди азнавсозии сохтори иқтисодиёт таъкид шудааст.

Инкишофи бозори меҳнат дар шароити зиёдати меҳнат дар минтақа ба зиёд кардани шумораи иштиғол ва пешгирии бекории оммавӣ нигаронида шудааст. Ба ин мақсад, маҷмӯи тадбирҳои инкишофи бозори меҳнат ҳамгирии тадбирҳои рушди умумии иҷтимоӣ иқтисодӣ, яъне ба амал баровардани сиёсати фискалӣ, монетарӣ ва сохторӣ мувофиқи тадбирҳои ҳавасмандгардонии баланд бардоштани сатҳи машғули аҳолиро пешбинӣ менамояд.

Дар ин бобат, асарҳои олим-иқтисоддони англис Ч.М.Кейнс сазовори диққати махсус мебошанд. Дар асари худ “Назарияи умумии шуғл, фоиз ва пул”, ки соли 1936 нашр шуда буд, нуктаи асосии худро баён мекунад, ки ангезаи асосии тараққиёти иқтисодӣ талаботи маҷмӯӣ (талаботи самарабахш) мебошад.

Ба ақидаи ӯ, бекории иҷборӣ на аз чандирии музди кор, ки дар сурати кам шудани истеҳсолот ба амал меояд. Ин, махсусан, ба инкишофи бозори меҳнати минтақа дар шароити зиёдати меҳнат дахл дорад.

Дар мавриди камёбии (дефитсита) ҳаҷми умумии талабот бошад, он аз сабаби нокифоя будани талаботи истеъмоли ба вучуд омадааст, ки дар натиҷаи афзоиши пасандозҳо ва қасри тақозои сармоягузорӣ дар бозори

Дар асари қаблан зикршуда Ч.М. Кейнс барои баргараф кардани дефитсита маҷмӯи талабот пешниҳод кард, ки афзоиши талаботи истеъмоли тавассути призмаи сиёсати азнавтасимкунии даромад ва афзоиши талаботи сармоягузорӣ бо роҳи паст кардани мизони фоизӣ, ки ҳамаи инро бо афзоиши хароҷоти давлатӣ пурра намояд, сурат гирад.

Инро дар вилояти Суғд низ метавон истифода бурд.

Рушди бозори меҳнат дар шароити барзиёдии меҳнат дар сатҳи макроиқтисодӣ пеш аз ҳама бо ҷаҳор унсури таркибӣ пешакӣ муайян карда мешавад:

- хароҷоти хонавода;
- хароҷоти сармоягузори ширкатҳо;
- хариди давлатӣ;
- содироти соф.

Афзоиши ҳар яке аз ин унсурҳо боиси афзоиши талабот ба молҳо ва хидматҳои истеҳсолшуда мегардад ва, ба ин васила, рушди иқтисодиро ҳавасманд мекунад.

Дар бобати пешниҳоди маҷмӯавӣ қайд кардан лозим аст, ки он аз микдор ва сифати мол, мавҷудияти маблағ, захираҳои истеҳсолӣ, маҳорати техникаю идоракунии ва ғайра вобаста аст.

Дар шароити ҳамкориҳои мутақобилаи низомҳои фармонфармой-маъмури ва бозорӣ дар вилояти Суғд, бекории сохторӣ мушкилоти махсусан душвор ва муҳим ба шумор меравад, зеро тағйироти зуд-зуд, ки боиси барҳам додани истеҳсолот ва ҷойивазкунии истеҳсолот мегардад. Ин вазъият асосан дар ибтидои фаъолияти иқтисоди бозорӣ мушоҳида мешуд. Бекории сохториро бар хилофи бекории давравӣ танзим кардан душвор аст.

Ба ибораи дигар, сохтори иқтисодӣ вилояти Суғд тағйир меёбад, соҳаҳои саноату технологияи нав ба вучуд меоянд ва захираҳои меҳнати ҷумҳурӣ ва минтақаҳо асосан ба “кишоварзӣ” нигаронида шуда, ба соҳаҳои саноатӣ ва ба технологияҳои нав “тайёр” набуданд. Дар натиҷа, таҳассус ва ихтисоси онҳо дар бозори меҳнат дар шароити иқтисоди бозорӣ беасос мегардад. Дар ин замима, шумораи бекорон зиёд шуда, вазъияти бозори меҳнат душвор мегардад.

Дар бораи хусусиятҳои рушди бозори меҳнат дар минтақа дар шароити барзиёдии меҳнат сухан ронда, ду гурӯҳи усулҳои пешбурди сиёсати афзоиши шуғлро ҷудо кардан бамаврид аст:

1. Усулҳои танзим, ки ба коҳиш додани сатҳи бекорӣ нигаронида шудаанд;
2. Усулҳои танзим, ки ба коҳиш додани сатҳи бекории давравӣ нигаронида шудаанд.

Бекории фриксионӣ ва сохторӣ оқибатҳои ногузири озодии иқтисодии захираҳои меҳнатӣ ва пешрафти илмию техники мебошанд. Маҷмӯи ин ду намуди бекорӣ сатҳи бекории табииро муайян мекунад.

Талафоти иқтисодӣ аз бекории фриксионӣ ва сохторӣ на камтар аз талафоти бекории давравӣ мебошад. Ба ин муносибат, давлат ба хоҳиш додани сатҳи табиӣ бекорӣ манфиатдор аст. Ба усулҳои хоҳиш додани ин навъи бекорӣ тааллуқ доранд:

1. Ташкили низоми чандири омодагии касбӣ ва бозомӯзии кадрҳои, ки ба тағйирёбии сохтории талабот ба меҳнат зуд мутобиқ шуда метавонанд;

2. Таъсиси низоми баландсифат ва дастраси умумимиллии иттилоот оид ба мавҷудияти ҷойҳои холии корӣ;

3. Ташкили низоми самарабахши дастгирии моддии шахсоне, ки омодагии касбӣ мегузаранд, ки ба муносибати гирифтани ҷои кори нав маҷбуран ҷои истиқоматашонро иваз мекунад.

Ин хусусияти рушди бозори меҳнатро дар минтақа дар шароити зиёдании меҳнат муайян мекунад.

Давлат ҳамчун субъекти бозори меҳнат, асосан чун кафили муносибатҳои меҳнатӣ ва дар баъзе мавридҳо ҳамчун корфармо баромад мекунад. Корфармоёни асосии бозори меҳнат бешубҳа корхонаҳо, фирмаҳо, ташкилотҳо ва ғайра мебошанд. Рушди бозори меҳнат дар шароити зиёдании қувваи корӣ дар вилояти Суғд ва Ҷумҳурии Тоҷикистон на ҳамеша бо назарияи талабот ва пешниҳод дар бозорҳои дигар молҳо мувофиқат мекунад.

Дар баробари ин, бозори меҳнати вилояти Суғд бо таъсири унсури ғайрирасмӣ рушди кофӣ дошта, танзими бозори меҳнат дар зери таъсири хусусиятҳои рафтори субъектҳои он сурат мегирад. Ғайр аз ин, рушди бозори меҳнати минтақавӣ бо вазъи иқтисодии субъектҳои хоҷагидор яъне бо иштирокдорони бозори меҳнат алоқаманд аст. Аз ин лиҳоз, татбиқи самарабахши сиёсати шуғл дар бозори меҳнат дар шароити барзиёдӣ меҳнат дар минтақа аз омилҳои сершумор вобаста мебошад. Хусусиятҳои пешрафти иҷтимоию иқтисодии минтақаро ба эътибор гирифтани лозим аст. Барои ҳалли фасли масъалаҳои тезу тунди шуғл, ба фикри мо, бояд сиёсати фаъоли танзими бозори меҳнат дар минтақа татбиқ карда шавад.

Ҳамин тариқ, метавон хулоса кард, ки раванди рушди бозори меҳнати минтақа аз рушди муносибатҳои байни давлат, корфармоён, кормандони эҳтимолӣ, миёнаравҳо вобаста аст.

АДАБИЁТ

1. От плана к рынку: Отчет о мировом развитии -1996// Всемирный банк, 1996- С.92
2. Статистический ежегодник Согдийской области. Главное управление Агентства по статистике при Президенте Республики Таджикистан в Согдийской области. - 2020.С-73.
3. <http://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan/brief/listening2tajikistan>
4. Исмаилов М.М. Динамика денежных доходов и расходов населения Согдийской области Республики Таджикистан за 2012-2013 гг / Вестник ЮФУ, серия экономические науки, Ростов на Дону, 2014.С.137-149.
5. Исмаилов М.М. Оплата и стимулирование труда в условиях переходной экономики республики Таджикистан\ The Ninth International Congresson Social Sciencesand Humanities 2nd December,2016 Vienna2016 С.119-125.
6. Исмаилов М.М., Худжамкулов Р.Б. Оплата и стимулирование труда на промышленных предприятиях Таджикистана в рыночных условиях хозяйствования // Издательство «Дабир» - Худжанд. - 2018. -С.5.
7. Экономическая история. История экономических учений. / Р.М. Гусейнов, В.А. Семенихина - М: - Л, 2006. - С. 268.
8. Яппаров Д.А. Управление занятостью населения на региональном уровне: дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: 08.00.05: защищена 09.10.2007 / Д.А. Яппаров, 2007. - 169 с. - С. 43.

REFERENCES

1. From the plan to the market: World development report -1996 // World Bank, 1996. - P.92.
2. Statistical annual of Sughd region. The main department of the agency on statistics under Tajikistan Republic President in Sughd region. - 2020. – P.73.
3. <http://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan/brief/listening2tajikistan>
4. Ismailov M.M. Dynamics of monetary incomes and expenses of population of Sughd region of Tajikistan Republic for 2012-2013 / Bulletin of Southern Federal University. Series of economic sciences, Rostov-on-Don, 2014. - P.137-149.
5. Ismailov M.M. Payment and stimulation of labour under the conditions of transitional economy of Tajikistan Republic / The Ninth International Congress on Social Sciences and Humanities on December 2nd, Vienna, 2016. - P.119-125.
6. Ismailov M.M., Khujamkulov R.B. Payment and stimulation of labour at industrial enterprises of Tajikistan under conditions of market management. – Khujand: Dabir, 2018. -P.5.
7. Economical history. The history of economic thought. / R.M. Huseynov, V.A. Semenikhina - M: - L, 2006. - P. 268.
8. Yapparov, D.A. Management with employment of population at the regional level: candidate dissertation in economy: 08.00.05: defended 09.10.2007 / D.A. Yapparov, 2007. - 169 p.